

FoU-program

Inledning

Museisektorn är inne i en omvälvande period där nya krav ställs och med dessa nya möjligheter och utmaningar. Kulturarv ska ges samhällsrelevans, hållbarhetsarbete ska genomsyra museernas inriktning samtidigt som verksamheten ska nå nya grupper av besökare såväl fysiskt som digitalt. Museilagen har på ett helt nytt sätt öppnat för museernas integrering med forskarsamhället; museerna ska bidra till forskning och säkerställa att lämplig kompetens finns för detta. Jönköpings läns museum ambition är att ligga i framkant när det gäller att leva upp till och överträffa de mål och uppdrag som sätts för museisektorn.

Omvärlden visar ett ökat intresse för museianknuten forskning och på Jönköpings läns museums finns viljan och kompetensen att leda och genomföra forsknings- och utvecklingsarbetet.

Jönköpings läns museum har under åren deltagit i och initierat ett flertal forskningsprojekt som resulterat i avhandlingar, peer-reviewgranskade artiklar samt publika satsningar. Icke desto mindre har det hittills saknats en långsiktig och hållbar struktur och strategi för forskning och utveckling. Därför har Jönköpings läns museum tagit fram detta FoU-program utifrån den programförklaring som styr inriktningen.

I Läns museets strategiska Verksamhetsplattform 2023–2026 har styrelsen fastslagit att forskning är en integrerad del i museets verksamhet och är därmed samordnad med processer för utställningar och program.

Betydelsen av forskning och kunskapsuppbyggnad befästs samtidigt i Läns museets definierade kärnområden:

- Forskning
- Förvaltning
- Förmedling

Vikten av ett FoU-program vid Jönköpings läns museum

Ett styrande dokument underlättar för det interna förankringsarbetet samt ger riktlinjer vid kontakt utåt mot akademi, anslagsgivare och civilsamhälle. En samlad strategi gör det lättare att överblicka och prioritera i frågor som rör forskning och utveckling samtidigt som det bildar en stark plattform för det vidare arbetet. I

forskningsprogrammet presenteras en tydlig och stabil infrastruktur för hur FoU-arbetet ska integreras i hela museets verksamhet.

Vad särskiljer ett museum som forskningsplattform?

Inom läns museets verksamhetsområde finns fysiska samlingar och arkivmaterial, kulturmiljöer, byggnader samt dokumentationer, etnologiska studier, sammanställningar, synteser och forskningsrapporter. Vidare resultat från uppdragsverksamheten inom arkeologi, konservering, byggnadsvård och historisk geografi. Tillsammans bildar det ett närmast outsinligt underlag för vetenskapliga frågeställningar.

Att forska vid Jönköpings läns museum ger stora möjlighet när det gäller att förverkliga den tredje uppgiften eller samverkansuppgiften: att förmedla forskningsresultat. Museet äger platsen och kompetensen när det gäller att visualisera och levandegöra forskningsresultat som för många annars kan upplevas som svåra att ta till sig. Förmedling kan till exempel ske genom utställningar på eller utanför museet, genom populärvetenskapliga publikationer och genom digitala kanaler. På museerna finns en professionell yrkeskår som kan omsätta forskningsresultaten i utställningar och andra publika aktiviteter. Här finns också en pedagogisk verksamhet som även kan förmedla forskningsrön till barn och unga.

För den som forskar på ett museimaterial eller frågeställningar sprungna ur uppdragsverksamhetens resultat och dokumentation, gäller samma förutsättningar som för forskning inom akademierna: att vetenskaplig metod och teori används och att resultaten kan underkastas en noggrann vetenskaplig granskning av utomstående.

Jönköpings läns museum som forskningsmiljö

Vid läns museet sker ett systematiskt utvecklingsarbete inom ämnena arkeologi, byggnadsvård, etnologi, historisk geografi, etnologi och konstvetenskap. Att bedriva forskning vid Jönköpings läns museum innebär att vara nära samlingarna, arkiven, länets kulturmiljöer, verksamheten, medarbetarnas samlade kompetens samt museets forskningsstödande funktioner.

På läns museet har vi disputerade medarbetare som är vana att leda och genomföra FoU-projekt, och ambitionen är att rekrytera fler medarbetare med forskningskompetens.

Fokus för forskning

FoU-arbetet vid Jönköpings läns museum sker på flera nivåer:

- Dokumentation
- Kunskapsuppbyggnad, grundforskning och synteser

- Utvecklingsprojekt och metodutveckling
- Forskning

Dokumentationsprojekt kan i slutändan resultera i ett forskningsprojekt, men nivåerna är inte beroende av varandra utan utgår från verksamhetens behov, mål och inriktning. Ofta arbetar man med två eller fler nivåer inom samma projekt.

Länsmuseet har ett utvecklat nätverk med universitet, men strävar efter att nå flera lärosäten och att knyta an till forskning även utanför de givna ramarna för museisektorn. Jönköpings läns museum välkomnar samverkan med ideella organisationer och näringsliv

Vår vision är att luckra upp ämnes- och fakultetstänkandet och låta humaniora ingå som en naturligt integrerad del av forskningsfrågor som vid första påseende kan förefalla ligga utanför de traditionella museiämnenas område. Vi ger aldrig avkall på vårt humanistiska arv och bildningstradition, men inser också att vi förutom våra inomvetenskapliga kända rum måste ta klivet ut och möta naturvetenskaperna, samhällsvetenskaperna och tekniken. Inte enbart som tvärvetenskaper utan i integrerade forum där samtliga delar ingår som en helhet och tillsammans kan skapa synergier. Ett sätt är att förankra FoU-arbetet i teorier och metoder som ansluter till Environmental humanities/Integrated humanities. Frågor kring hållbart förvaltande av samlingar eller materialitet diskuteras inom ramen för Heritage Science där laborativa samarbeten sker i brytpunkten mellan humaniora, teknik och naturvetenskap. Tillsammans kan vi skapa forskningsmiljöer där teknik, naturvetenskap och samhällsvetenskap integreras med humaniora.

En bredare historieskrivning är möjlig. Gamla källor ger nya insikter när nya och annorlunda frågor ställs till källmaterialet kring till exempel grupper som marginaliserats eller varit osynliga i tidigare historieskrivning. När historia möter historisk arkeologi har omtolkningar av gängse historieskrivning ofta blivit resultatet. Vi vill fortsätta ställa källmaterialen sida vid sida och studera dem tillsammans, inte var för sig.

Samtid och framtid möter nya, stora utmaningar i antropocen, bland dessa utgör klimatkrisen ett globalt hot mot människors liv och hälsa. Med en integrerad vetenskapssyn och ett uttalat hållbarhetsfokus kan vägar till lösningar på lokala och globala problem prövas.

Forskningsråd och infrastruktur

På Jönköpings läns museum har ett Forskningsråd tillsatts i syfte att fungera som plattform för diskussion, fördelning och förankring av forskningsprojekt i verksamheten samt för att säkra informationsflödet. Rådet har en museiövergripande form och funktion genom att medlemmarna består av museichef, tre enhetschefer (ABK, DS, PV), en av de disputerade forskarna samt ytterligare en medarbetare. Vid behov kan externa personer adjungeras till forskningsrådet. Initialt kommer arbetsuppgifter fördelas mellan forskningsrådets

medlemmar. Forskningsrådet följer etiska överväganden och riktlinjer för att försäkra forskningens kvalitet, genomförande och resultat.

Forskningsrådets viktigaste uppgifter är att:

- Diskutera interna förslag utifrån möjligheter, behov och prioriteringar
- Behandla och ta ställning till externa förslag liksom att utveckla projekt som inkluderar externa samarbeten
- Bevaka så att forskning integreras i den övriga museiverksamheten

Till dessa uppgifter kommer omvärldsbevakning, söka externa forskningsmedel, koordinera projekt, underhålla befintliga nätverk och utveckla nya, samverka med museets olika enheter, stötta projekt, liksom andra administrativa uppgifter.

På sikt vill JLM anställa en forskningskoordinator eller motsvarande som både kan bidra till forskningen och fungera som sammankallande och administrativ kraft med fokus på forskning. Idag finns ingen liknande renodlad tjänst. Tanken är även att starta upp en (främst) intern seminarieverksamhet för att diskutera forskningsrelaterade frågor på ett övergripande sätt, till exempel kring teorier, metoder och konkreta textunderlag.

Avslutande kommentar

Forskning och utvecklingsarbetet vid Jönköpings läns museum ska ske integrativt. Genom att låta de humanistiska perspektiven samverka med andra perspektiv från sektorer inom till exempel naturvetenskap, samhällsvetenskap och teknik stärker vi kulturarvens roll och visar på deras samhällsrelevans. Kulturarvet kan vidare användas för att påverka och stötta andra vetenskapsgrenar och ge dem ett mervärde. FoU-arbetet kan knytas till arbetet för ett hållbart samhälle, vilket endast kan ske om vi känner till historiska processer och de utmaningar människor mötte i det förflutna.

Jönköpings läns museum har infrastruktur och strategier för att utgöra en plattform för forskning. Genom olika processer förankras arbetet inåt i verksamheten och utåt mot akademien, civilsamhället och andra aktörer som läns museet vill samverka med. Kunskap och nyfikenhet är kärnvärden vid Jönköpings läns museum, liksom mod och angelägenhet. Dessa kärnvärden tar vi med oss i FoU-arbetet.